

начального оволадення видами легкоатлетического семиборья у девочек и девушек 11-16 лет: Автореф.дис... канд.пед.наук: 13.00.04. – Ленинград: ГДОИФК, 1984. – 21с.

3. Купчинов С.И. Управление многолетней подготовкой спортсменов-многоборцев: Автореф.дис... д-ра пед.наук. – М.: ВНИИФК, 1999. – 21с.
4. Максимова Л.Я. Структура тренировочных нагрузок высококвалифицированных нагрузок семиборков в годичном цикле подготовки: Автореф. дис...канд.пед.наук: 13.00.04. – М.: ВНИИФК, 1995. – 22с.
5. Платонов В.М., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена: Навчальний посібник. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.

THE PROBLEM OF DISTRIBUTION OF MEANS IN TRAINING JUNIOR SPORTSMEN AT THE STAGE OF PRELIMINARY BASIC PREPARATION

Artem BURLA

Sumy State Pedagogical University after A.S. Makarenko

Many-sided training of sportsmen is conditionally divided with 5 principal stages. The most important stage in the process of formation of qualified all-rounder is the period of preparatory basic training when young sportsmen master the up-to date technique in 4 kinds of track and-field athletics which are included into the programme of all-rounders.

ОСОБЛИВОСТІ АРСЕНАЛУ БОЙОВИХ ДІЙ НЕПОВНОСПРАВНИХ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ-ШПАЖИСТІВ

Василь БУСОЛІ, Олександр СЕМЕНЮК

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність. Одним з факторів, що обумовлює успіх в змаганнях фехтувальників є ступінь досконалості спеціалізованих дій спортсмена і їх відповідність ситуації поєдинку. В фехтувальному двобої складна ациклічна діяльність проходить при постійній зміні обстановки, що вимагає від спортсменів великої різноманітності способів вирішення тактичних завдань в умовах дефіциту часу і активної протидії з боку суперника [1].

Бойова ситуація, що складається є умовою тактичного завдання для вирішення якого застосовується певна бойова дія, яка повинна бути оптимальною в даній ситуації. Велика невизначеність ситуацій вимагає своєчасного виконання бойової дії, що являється одною з умов їх ефективності. В результаті багаторазового успішного застосування фехтувальних дій зростає впевненість спортсмена в їх результативності і він бере їх на озброєння. таким чином і формується бойовий репертуар спортсменів, різноманітність якого свідчить про рівень техніко-тактичної майстерності фехтувальника.

З метою дослідження особливостей змагальної діяльності неповносправних спортсменів нами був проведений відеозапис змагань з фехтування на колясках.

Дослідження проводились на протязі 2001-2003 років і включали відеозапис та аналіз поєдинків у таких змаганнях: Кубок світу (Варшава, 2001р.), Чемпіонат Європи (Мадрид, 2001р.), Кубок світу (2002р.), чемпіонат України (2003р.), чемпіонат Європи (Париж, 2003р.).

Всього було проаналізовано 50 поєдинків найсильніших фехтувальників-шпажистів України та світу, з них 35 поєдинків на 5 уколів і 15 поєдинків на 15 уколів.

Аналіз відеозаписів дозволив оцінити змагальну діяльність неповносправних фехтувальників-шпажистів за показниками обсягів (застосованості), ефективності і результативності бойових дій.

Визначались наступні характеристики змагальної діяльності:

а) обсяг, ефективність та результативність атакуючих дій, в тому числі:

1) простих атак; 2) атак з фінтами; 3) атак з дією на зброю; 4) комбінованих атак;

б) обсяг, ефективність та результативність захистів з відповідями, з них: 1) 4-й захист; 2) 6-й захист; 3) 2-й захист; 4) 9-й захист;

в) обсяг, ефективність та результативність зустрічних нападів, з них:

1) повторні уколи; 2) контратаки з випередженням; 3) контратаки з ухилом та контрдією; 4) обопільні атаки;

г) обсяги нанесених уколів у різні сектори пошкоджувальної поверхні: 1) уколи в груді; 2) уколи в руку; 3) уколи в маску.

Розрахунок показників обсягів застосування, ефективності і результативності проводився як для окремих груп бойових дій, так і для конкретних бойових дій, що належали до цих груп.

Показник обсягу застосування (O) характеризує частоту використання бойових дій. Він розраховувався за формулою:

$$O = \frac{n_i}{N} \times 100\%,$$

n_i – кількість бойових дій досліджуваної групи, використаних в процесі змагань;

N – загальна кількість бойових дій, використаних в змаганнях.

Показник ефективності (E) бойових дій розраховувався як відношення кількості бойових дій, що дійшли до мети (зараховані уколи) до загальної кількості використаних дій даної групи.

$$E = \frac{m_i}{n_i} \times 100\%,$$

m_i – кількість дій досліджуваної групи, що дійшли до мети (зараховані уколи);

n_i – кількість бойових дій досліджуваної групи, використаних в процесі змагань.

Показник результативності (P) оцінює внесок окремих груп бойових дій в загальну кількість зарахованих уколів в досліджених поєдинках

$$P = \frac{m_i}{m} \times 100\%,$$

m_i – кількість дій досліджуваної групи, що дійшли до мети (зараховані уколи);

m – загальна кількість бойових дій, що дійшли до мети (зараховані уколи).

В таблиці 1 представлені узагальнені дані про досліджувані нами показники змагальної діяльності.

Як видно, фехтувальні поєдинки неповносправних спортсменів характеризуються атакуючою спрямованістю. 50,3% усіх застосованих дій – це атакуючі дії. При цьому найбільш ефективними (80,0%) і результативними (29,4%) є прості атаки, тобто атаки, які виконуються без затримки, з максимальною швидкістю. Дана група атакуючих дій має також найбільш високий рівень застосованості серед інших атак (21,6%).

Атаки з дією на зброю, з фінтами і комбіновані є менш ефективними і результативними (від 4,5% – 11,9%). Це можна пояснити більш високою технічною складністю та більшим часом їх виконання, що дає можливість супернику вчасно зреагувати і застосувати ефективні контрдії.

На другому місці в бойовому репертуарі неповносправних шпажистів за показниками обсягів, ефективності і результативності стоять зустрічні напади до яких відносяться: контратаки з випередженням, контратаки з ухилом та опозицією, повторні уколи (ремізи), обопільні атаки.

Таблиця 1

Показники обсягів, ефективності та результативності основних груп бойових дій та їх різновидів у неповносправних фехтувальників-шпажистів

№№ п/п	Групи бойових дій та їх різновиди		О (%)	Е (%)	Р (%)
1	Атакуючі дії		50,3	60,6	51,6
1.1	різновиди	- прості	21,6	80,0	29,4
1.2		- з дією на зброю	15,1	46,4	11,9
1.3		- з фінтами	6,3	54,3	5,8
1.4		- комбіновані	7,2	37,5	4,5
2	Захисти-відповіді		23,4	46,9	18,7
2.1	різновиди	- 4-й захист	7,0	71,8	8,6
2.2		- 6-й захист	7,6	54,8	7,1
2.3		- 2-й захист	3,4	36,8	2,1
2.4		- 9-й захист	5,4	10,0	0,9
3	Зустрічні напади		26,3	66,4	29,7
3.1	різновиди	- контратака з випередженням	10,8	85,0	15,6
3.2		- контратака з ухилом, опозицією	5,8	56,2	5,5
3.3		- обопільні атаки	7,6	47,6	6,2
3.4		- повторні уколи (ремізи)	2,2	66,7	2,4

Найбільш вживаними (10,8%), ефективними (85%) та результативними (15,6%) з даної групи бойових дій є контратаки з випередженням. Далі йдуть приблизно з однаковим співвідношенням контратаки з ухилом і з опозицією, а також обопільні атаки. Якщо врахувати те, що в шпажному фехтуванні мінімальне випередження, яке фіксується апаратом і дозволяє виграти укол, складає 0,04-0,05 сек, то стає зрозумілим чому так часто і доволі результативно користуються даними контратаками фехтувальники.

Обопільні атаки, а також контратаки з ухилом та опозицією найчастіше застосовуються при необхідності утримання переваги в рахунку, особливо коли бій добігає до кінця. В інших випадках вони не є визначальними для отримання перемоги, чим і пояснюється їх відносно низький обсяг і результативність.

Захисти з відповідями займають третє місце серед основних груп бойових дій неповносправних фехтувальників-шпажистів. За обсягом застосування вони наближаються до зустрічних нападів, однак за результативністю та ефективністю

виступається їм. Це, ймовірно, обумовлено специфікою шпажного фехтування, в якому протидіяти атакам суперника більш ефективно і надійно можна саме за допомогою зустрічних дій.

Найбільш вживаними захисними діями є верхні захисти 4-й і 6-й з досить високим рівнем ефективності - 72% і 52% відповідно. Нижній захист - 2-й застосовується у невеликій кількості, що може свідчити про його допоміжну функцію. А от 9-й захист, з його відносно високим рівнем застосованості і відносно низьким рівнем ефективності (10%) і результативності (0,9%), може розглядатися як резерв для технічного удосконалення. В даний час більшість спортсменів застосовують цей захист від глибокої атаки суперника з відхиленням тулуба назад і значною амплітудою захисного руху, що не дозволяє прицільно і швидко дати відповідь.

Як видно із представлених даних в арсеналі захисних дій неповносправних фехтувальників відсутні захисти 1-й, 7-й, 8-й, що пояснюється відсутністю необхідності захищати нижню частину тіла.

Якщо зважитись на те, що захисти і зустрічні напади поступаються атакуючим діям за частотою застосування, вони мають в арсеналі шпажистів самостійне значення, так як саме тактичної діяльності передбачають протидію атакам, а це зумовлює необхідне озброєння спортсменів відповідними засобами протидії.

Аналіз місць нанесення уколів показав, що переважна більшість бойових дій здійснюється уколами в тулуб - 70,3%. В руку наноситься 28,2% уколів а 1,5% уколів наноситься в маску.

Порівняльний аналіз наших даних з результатами дослідження змагальної діяльності кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, проведених Ю.Т.Смоляковим свідчить про те, що обсяги та ефективність бойових дій неповносправних і здорових фехтувальників-шпажистів в цілому мало відрізняються (табл. 2).

Таблиця 2.

Обсяги та ефективність основних груп бойових дій фехтувальників-шпажистів (по Ю.Т.Смолякову, 1977)

№	Групи бойових дій	О %	Е %
1	Атакуючі дії	54,5	55,1
2	Зустрічні напади	28,5	59,6
3	Захисти і відповіді	17,0	44,6

Дещо більшими обсягами характеризуються у здорових фехтувальників атакуючі дії (54,5%) та зустрічні напади (28,5%). У неповносправних це співвідношення виглядає відповідно як 50,3% і 26,3%. В той же час обсяг застосування захисних дій виглядає як 17,0% і 23,4% на користь неповносправних.

Приведені дані свідчать про те, що здорові і неповносправні фехтувальники застосовують в боях більше атакуючих і контратакуючих дій, ніж захисних. В той же час можливість маневрування по доріжці обумовлюють дещо більшу застосованість атакуючих дій у здорових фехтувальників. Неповносправні фехтувальники відсутність маневру вродібно компенсують застосуванням захисних дій.

Більш високу ефективність усіх груп бойових дій у фехтувальників неповносправних можна також пояснити критичною дистанцією, на якій проходить

поєдинок і обмеженою можливістю маневрування по дистанції з метою уникнення уколу.

Місця нанесення уколів у повносправних фехтувальників розподіляються так: тулуб – 66,6%, рука – 19,1%, маска – 1,9%, нога – 12,5%. Деякі більші показники нанесення уколів в тулуб (70,3%) і в руку (28,2%) у неповносправних спортсменів пояснюється відсутністю можливості наносити уколи в ноги.

Література.

1. Келлер В.С. Деятельность спортсменов в вариативных конфликтных ситуациях. – К.: Здоров'я, 1977. – 180с.
2. Смоляков Ю.Т. Исследование соревновательной деятельности и методов совершенствования боевого арсенала высококвалифицированных фехтовальщиков на шпагах. Автореф. Дис. канд. пед. наук. – М., 1977. – 27с.

THE SPECIFICS OF THE ARSENAL USED FOR COMPETITION BETWEEN THE HANDICAPPED FENCERS-EPEEISTS.

Vasyl BUSL, Oleksander SEMENYUK

Lviv State Institute of Physical Culture

Annotation. This article considers the data describing the volume of effectiveness and resentfulness of the fights between the handicapped fencers-eppeeists.

Key words: effectiveness, resentfulness, handicapped fencers-eppeeists.

ФАКТОРНА СТРУКТУРА МОТИВАЦІЇ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Василь БУСОЛ, Тетяна ТЕПЛИНСЬКА, Вероніка БУСОЛ

Львівський державний інститут фізичної культури

Успішна спортивна діяльність передбачає наявність постійної спрямованості до удосконалення майстерності спортсменів. Великі тренувальні та змагальні навантаження, жорстке суперництво можуть переносити тільки спортсмени певним чином мотивовані і які володіють максимальним проявом даної мотивації.

З точки зору психологічної підготовки спортсменів важливим є розуміння довготривалої закономірної зміни мотиваційної структури в процесі багаторічного спортивного удосконалення. Не дивлячись на багаточисельні дослідження (Горбунов Г.Д. 1984; Кісельов Ю.Р., Кушнов Ю.Д., 1989; Маслов С.А., 1990 та інші) проблема не може вважатись вичерпаною через постійну зміну суспільно-політичних і соціально-економічних умов, соціального статусу спорту, запровадження сучасних технологій підготовки спортсменів з використанням новітніх досягнень науки і техніки.